

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՔՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արդով 29րդ տարեւրկանի (1913 օգոստոս—1914 յուլիս) բաժնոր-
դագինն է 20 Փրանգ. Թիւրքիան և Պարսկաստանի համար 10
դանիկ. իսկ 1914-1915 թվականի բաժնորդագիրն է 2 Փրանգ. Թիւր-
քիան և Պարսկաստանի համար 1 Փրանգ.։ Նամակ կամ դրամ զրկել
այս հասցեով.
M. PORTOUKALIAN

Directeur du journal *Armenia*
MARSEILLE (France)

Ի՞նչ Ե՞լք

ԹԻԻ 47

1914 ՅՈՒԼԻՍ 22 ԴՂ.

(L. S. 1914 3m₁/m 9)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրությունը եթե հարկ համարի, համառոտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակե իրեն շրիւած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները:

Ծանուցումներ կընդունուին Հայերէն և Քրասներէն լեզուով:
Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիւ կարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիւ:

Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la
Rédaction : Place Alexandre-Labadié, 17

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ԲԱՒԵՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

“ԱՐՄԷՆԻԱ,, Ի

Լ ՏԱՐԵՇՐԶԱՆԻ

(1914 ՕԴՈՍՏՈՍ — 1915 ՅՈՒՆԻՍ)

Ավետիս 30-րդ տարեշրջանի (1914-1915 թվի) բաժնորդներն է 20 ֆրանգ (4 տոլար ամերիկեան կամ 7 րուբլ և 50 կպկ. ռուսիան) ամեն տեղի համար, ի բաց տեսալ թիշրքիսն և Պարսկաստանը, որ կը զրկուի կէս բաժնորդաց նով, որին քնամբողջ տարեշրջանին համար 10 յրանգ բաժնորդաց նով: Կարելի է բաժնորդաց լուի նաև քանի՛ ամի համար որ ուզուի, ամսական 2 ֆրանգ (40 սենդ = 75 կպկ.) հաշուելով, կամ ֆրանգ թիւր քիաի և Պարսկաստանի համար :

Յայտնի է արդէն թէ անոնք որ
Արմէնիայի Օժանդակ» արձանագրո-
ւած են մեր հրատարակած Օժանդակ
լուծեան Կանոնադրին համեմատ, ի-
սաւոյն կոնքրետ Արմէնիայ ստա-
նալու, քանի՜ անձի համար որ ուզեն,
իրենց ստացած լրագրի ծրարին մէջ
գրուելով և կէս բաժնորդագնով, այ-
սինքն ամբողջ շրջանին համար 10
ֆրանկով կտու ամսական 1 ֆրանկ,
հարելի է նաև Օժանդակի նշանակած
բաժնորդի հասցէին ուղղակի զրկել
Սերժը, 12½ ֆր. (2½ տըր.) բաժ-
նորդաց նով:

[illegible]

Հաշկերոյ ի պատիւ Մըսղըմ եւ Մըսղը Գոյի Պարսլընի. — Մոսկովաի Հայերի կազմէի ք բանկը. — Հայաստանի բարեհոգոգումների վերատեսուէները. — Ռոսիայի Յարը կը ներէ Դաշնակցականներին. — Ալաշտամարտի ղաղաքումն ու վերակսումը. — Կովկասս վարդապետ. Մի հին ճեռագիր. — Տ. Փռանքարէի ճանբարդութիւնը. — Թիւրքէյունական ջարաբերութիւնները. — Սլաւոնիա. — Զանազան ուրեր. — Պարսկաստանի շահին քաղաքութիւնը. — Իսր ստացումս հրատարակութեւններ. — Ծանուցում եր

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ Ի ՊԱՏԻԻ

ՄԸՍԴԸ ԵՒ ՄԸՍԸ
ՆՕՅԷԼ ՊԱԲՍԹԸՆԻ

(Ծար. 46-րդ բուժ. և վերջ)

Ժամը 11ը 8 րոպէ անցած էր երբ նախագահը բռօֆ. Յիար Յա-
կոբեանին խօսք տուաւ։ Այս վեր-
ջինը, որ Mr. Noel Buxtonի կողմէ ներ-
կայացուեցաւ Թուրք մեծ Թերթին
Պալատին մէջ Թղթակցութեան պաշ-
տօնը վարող Մըսթըր Նէյմա Պաու-
չըրի (Mr James D. Bouchier) և իրեն
հետ միասին նոյն Թերթին մէջ գրող
անհատ մը, նկատի առնելով ժամա-
նակին ուշացած և ներկայներուն
խանջած լինելը, կը տարակուսէր որ
պիտի կրնար շատ հետաքրքրելի
բան մը ըսել։ Սակայն հաղիւ թէ
չորս րառ արտասանեց, տեսաւ որ
ունկնդիրք արթնցած՝ իր ըրած
յայտնութիւններուն ուշադրութեամբ
կը հետեւին։ Շնորհակալութիւն
յայտնեց նախ որ իրեն այս առի-
թը կը տրուէր քանի մը խորհըր-
դածութիւններ ներկայացնելու, խօ-
սողներու ճառերուն վրայ տեսու-
թիւն մը ընելով. ամենքն ալ բար-
ձր գովասանքի արժանի դուռ, ող-
ջունեց սեղանին նախագահ Mr Geor-
ge Russellը, Հէրի Ֆորտ որբազան
եպիսկոպոսը և անոնց հետ դերա-
կոմ Պրայսը (նախկին Mr James
Bryce) իբր հայկական խնդրոյ vété-
ranները՝ այսինքն հինաւորց զինուոր-
ները, և ուրախութիւն յայտնեց որ
դեռ կապրին և իրենց հետ հոն կը
գտնուին. բարիգալուստ մաղթեց
Հայաստանի նոր ախոյեաններն եղող

Գործը ընկերուն որոցմէ մին Գրաւելի չարօրտը հայ եկեղեցին ուսումնասիրած է, միւսը Բ. Ս. Պարոն Ս. Ռաւընը՝ Հայոց պատմութիւնը ու ներկայ վիճակը. իսկ Պրն. Նոյէլը քաղաքային և մարդկային տեսակէտէն Հայոց մեծ տէրութեանց վրայ ունեցած իրաւունքները, ու ունեց տարապարտուց կրած տառապանքները ու չարչարանքները ցոյց տըւած է, որոնք 272 ութածալ էջ պարունակող և պատկերազարդ Travel and Politics in Armenia անուն գրքի մը մէջ զետեղուած են զերաւրան Պրայսի պերճ գրչէն ելած նախաբանով մը: Սյս 272 էջերու առաջի մասը կազմող 159 էջերը գրած են Harold և Noel եղբայրներ և Տաւցած էջերը՝ որոնք հայ պատմութեան, գրականութեան և Հայոց յատկութեանց՝ կը պատկանին, ներկայացւած են Տիար Սլամ Ռաֆֆիի ջանիւք: Բանախօս բրոֆէսէօը ըստ թէ այդ գիրքը ծայրէ ծայր կարգացած է և թէ հայկական դատին իբրև մասնագէտ մը կը գովէ այդ հաւաքածոյն որ երեք չորս ձեռքերու յօրինածը չէ՝ միայն, այլ ինչպէս որ փեսան իւր հարօին նկատմամբ պատմեց, Mrs Noel Buxton-ը ևս ունէր իւր բաժինը, որ էր՝ ըստ իւր նշանածին ինդրանքին՝ տպագրութեան առաջին փորձերը ուղղել. բայց նազելի օրիորդը չէր բաւականացած ասով. գլուխներու ամբողջ կտրդաղրութիւնը ու շարադրութիւնը փոխած էր ու հեղինակը գանդատելու պատճառ չէ ունեցած: Եւ ահա այսպէս գիրքը հինգ հեղինակ ունեցած է ու հայելի մ'է որու մէջ Զօրէյն օֆիսէն սկսեալ բոլոր մեծ պետութիւններու արտաքին գործոց պաշտօնատունները կրնան տեսնալ իրենց պատկերը և մասնաւորապէս Բարձրագոյն Դուռը: Յոյս յայտնեց որ նորահաստատ երուպական վերատեսուչները իրենց կարեւոր պաշտօնին մէջ կը յաջողին, Սակայն յաջողին թէ ոչ, պիտի խնդրէր ամենատիրապողական կերպով որ Անգղիոյ մեծ ժողովուրդը և բրիտանական պետութիւնը Հայերը և Հայաստանը իրենց մասնաւոր ուշադրութեան

առարկայ ընկել չը գաղբին: Հայերը
իրենց Պատրիարքարանի միջոցա-
բանակցած էին Ռ. Դրան հետ և
տարած էին հաշտարարութիւնը մին-
չև ծայրայեղութեան կէտը. արդ-
եւր տեսան 1876ին որ այդ ապար-
դին կը մնայ, բերած էին իրենց
ինդիւստրի իրիտ բանաւոր պատ-
ճառու մը Անգղիոյ ժողովուրդին և
Անգղիոյ կառավարութեան առջև,
ինչպէս և 1856ի դաշնագիրը կնքող
մեծ պետութեանց առջև: Իրենց մեծ
փափաքն էր իրենց երկրի տիրող
յոռի վարչութեան տեղ արդար և
իրաւարար վարչութիւն մը հաստա-
տել տալ որով կարելի լինէր վայելել
կարգ ու կանոն, արդարութիւն և
անդորրութիւն: Իրենք ունէին 1878են
ի վեր Պէրլինի գաշնադրին 6՝ րդ-
յօդուածը, իրենք փաստաբանելա-
կամ ստուգելու պէտք չունէին թէ
օրօշօնի կողքին և կամ անջատուե-
լու փափաք ունին կամ չունին, ի-
րենք մեծ Պետութեանց վերահը-
կողութեան ներքև են ու կը փափա-
քին որ Անգլիոն և Անգղիոյ հետ
ամբողջ Եւրոպան իրենց տոանձնած
պարտականութիւնը գէպի հայերը
անթերի կերպով կատարեն: Նայինք
Մըսթըր Կյատթօն ինչ ըսած է
այս և նման առթիւ St. James's Hallին
մէջ, 8 դեկտ. 1876ին.

Սլլանդակ գաղափարներու տեղի
կը տրուի զանազան շրջաններու մէջ
թէ երբ այս նահանգները թուր-
քիոյ անգուլթի մաշեցուցիչ լուծէ-
ազատին, ուրիշի մը լուծին տակ մը ա-
նալու են: Ես, միւս կողմէ, կարծիք
կը յայտնեմ որ անոնք ո՛ր և իցէլու-
ծի տակ ըլլալու չեն բնաւ ինչո՞հա-
կառակն, Աստուած իւր ողորմածու-
թեամբ այս նահանգները ստեղծած
է որպէսդի Ժողովուրդը անոնց մէջ
բնակի և ասկէ զատ՝ անկաշկանդ-
կերպով յառաջադրած ազատու-
թիւններով է, և միայն այս տեսակ
ազատութիւններով, որ արտաքին
յարձակման դէմ կարելի է դնել. լի-
նի այդ յարձակումը Ռուսիոյ կողմէ
և կամ ուրիշ սիւնիցէ մէկու մը կողմէ:

Մենք, ըսաւ բրօք. Տիար Կ. Յա-
կոբեան, հետեւած ենք կլատսթինի
այս հանգիստաւոր բառերու սկզբուն-
քին:

Ս. Հայ զիւցականնի ւը Բ. տարգր.	40
Բ. — Է. (Սպտառծ)	
Բ. Թիւրքիսի Հայերն եւ իւրեց զրադիսեր (Ղրեց Մ. Աւետիսեան)	50
Թ. « Ամենիւ » ի յուշարար (Ա. տարի)	1,40
Ժ. Վրլժ	20
Ժ.Ա. Թուման Բ. Կարին	20
Ժ.Բ. Ն. Խոյնէր Մ. Փարթուգա- լեա ի գրած ոտանաւոր- նւրն	15
Ժ.Գ. Մի պուլկար հայրենասեր (Պուլկարիտի Յեղափո- խութեան ծագման պատ- մութիւնը)	1,40
Ժ.Դ. Մի՛ գաղլիք	20
Մարտիկէն գուրս շրկելու փոստի ծախ-	
քը կը վճարուի հրատարակողէն :	

Այս ուղղութեամբ ճառախօսութեան յետոյ, խօսեցաւ նաեւ Պն. Տիգրան Նազարեանը հայերէն որ ներկայիս բնակւում է Թուրքիոյ անգլիկոսական իւր գլխաւոր նիւթը առ էր թէ հայեր երկու գրքի յարած են որոյց մին Աստուածաշունչն է և միւսը՝ Շէքսպիրի հեղինակութիւնները, ու լոյժ ըսելու գեղեցիկ Անգլիոյ հանճարը ու գործարարական և յառաջդիմութեան ոգին:

Այսօր վերջացաւ ժողովը և սեղանակիցներուն վրայ բարի և անմոռանալի տպաւորութիւն մը թողուցին ճառերը:

Թ.Վ.Թ.Ա.Կ.Ի.Յ.

ՄՈՍԿՈՒՍԻ ՀԱՅԵՐԻ ԿԱԶՄԵԼԻՔ ԲԱՆԿԸ

«Պրիագորսկի կրայ»-ին Մոսկուէն կը հաղորդեն. «Տաճկաստանի համար հիմնադրութեան արտադրական բանկի խնդիրը մօտ է իր լուծման: Մոսկուի հայաւերտները կ'օգտուին մշակած բանկի կանոնադրութիւնը հայ գործիչները կողմէն ընդունուած է, համարեալ առանց փոփոխութեան: Յայտ կայ որ աշխատող հայկական բանկի կանոնադրութիւնը վերջնականապէս պատրաստ կը լինի և կը ներկայացուի ի հաստատութիւն ռուս կառավարութեան:

Մոսկուի հայ շրջանները լիայոյս են որ հայկական բանկը կարող կը լինի առաջիկայ տարիէն սկսել իր աշխատանքները: Բանկը ամենէն առաջ պիտի գրայ ի հօդային հարցերով: Վերջին գալթականական տարբերի վերադարձն յետոյ այդ հարցը աւելի սուր բնոյթ ստացաւ: Հայերը իրենց են հայերի ձեռքէն և կը գտնուին քրիստոնէի ու թուրքերի ձեռքը: Հայերի համար կենսական նշանակութիւն ունի այժմ այդ խնդրած հարցի լուծումը:

Նոր հիմնադրութեան գեղաւորները այդ ուղղութեամբ մտածողութիւն տան հայ գիւղացիներին օգտուելու եղած հարգանքներէն:

Բանկի ծրագիրը գործնականապէս գլխաւոր բերելու համար ցանկութիւն կայ Պոլսի մէջ հրատարակուող համադրութեան մը: Համադրութեան պիտի գրուի բանկի հետ կապուած գործնական խնդիրներով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐԵՆՈՐԴՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱՏՆԱԿՈՒՄՆԵՐԸ

Յունիս 28/11 յուլիսի շաբաթ օր Բ. Գրան մէջ ստորագրուած է պայմանագրութիւն մը որ կը վերաբերի այն պաշտօնականներին որոնք Հօֆ և Վէսթէնէնի պէյերն իրենց հետ բերած էին Նորվեգիաէն և հարանաւան: Ինչպէս կը տեղեկացնեն, երկուստեք նախարարութիւնը վերականգնելու և իրենց հետեւողներին ճամբու ծախքը վճարած է արդէն:

Վերահսկիչներին և Բ. Գրան միջև կնքուած պայմանագրութեան համաձայն Հօֆ և Վէսթէնէնի պէյերն պէտք է յուլիս 1/14ին իրենց տեղերը մեկնած լինէին բայց դեռ չեն մեկնած: Կը կարծուի որ անոնք մի քանի օր ևս կուշան որովհետեւ իրենց և Բ. Գրան միջև մի կարգ երկրորդական խնդիրներ կան կարգադրուելու օրոնք չեն վերջացած տակաւին: Հետեւապէս Հօֆ պէյերն արդէն մեկնած լինելու լուրը կանխահաս եղած է:

Ինչպէս յայտնի է, Հօֆ պէյերն երկրորդական խորհրդակցութեամբ էր հայկալուս էֆէնտի Պէլկեան: Սակայն իրաւունք կը հաստատէ այս անտանումը: Իսկ Վէսթէնէնի պէյերն համար դեռ երկրորդական խորհրդակցութեան մը չէ կարգուած: Կըսուի թէ պէտք եղած հանրային շինութիւնները ճարտարագէտները պիտի նշանակուին գաւառները պաշտօնավարող անձերէն, Կ.պոլսի հանրային շինութիւնները նախարարութեան մէջ բաւականաչափ ճարտարագէտներ չը գտնուելուն պատճառով:

Օտ. Երեսօրեանական ժողովը յնո. 28 11 յուլիսի նոսրին մէջ երբ պիտի ընթերցուի զրադած էր, ներքին գործերի նախարար Թալէաթ պէյերն առաջարկին համաձայն ընդունեց 40.000 սակի յաւելում մ'ընել հայաստանի 3 ընդհանուր քննիչներին և իրենց բնիկ բացող պաշտօնակներին թշաւներին և ճանապարհածախքերին համար:

Ժողովը նոյն նոսրին մէջ, գար. ձեռք թալէաթ պէյերն առաջարկին համաձայն, ընդունեց 2 500 սակիէն 10.000 սակի բարձրացումը մարդատեղերի ծախքերը: Ներքին գործերի նախարարին խորհրդակցութեամբ ժողովին թէ այդ յաւելումն անհրաժեշտ է որովհետեւ կառավարութիւնը տնտեսութեան մի քանի նախագծերի մէջ նոր մարդահամար մը կատարելու:

Նախարար Թալէաթ հրատարակած էր Հօֆ պէյերն օգնական կարգուած է Գարախի կառավարիչ Բէշիւ պէյերն: Ստոր պաշտօնը պիտի լինի իրեն ընդհանուր քարտուղար պատրաստել Հօֆ պէյերն թղթակցութիւնները կուսակալներին և կեդրոնական կառավարութեան հետ: Հօֆ պէյերն մասնաւոր քարտուղար կարգուած է գաւառական նախարարութեան քարտուղարներէն Էմին պէյերն: Հանրային շինութիւնները, պատերազմական ու գաւառական նախարարութիւններն ալ կ'օգտուին պիտի ունենան Հօֆ պէյերն մօտ:

Հօֆ պէյերն Նորվեգիաէն իրեն հետ բերած է իր հետեւողներէ մէկ քանին որոնք են իրաւագիտութեան ուսթթէօր և դեղագիտական քարտուղար Պրահէր, իրաւագիտութեան ուսթթէօր Տ. Ռահէ և տեղակալ կրօն: Տ. Պրահէր պիտի լինի տեղաւոր Հօֆ պէյերն մասնաւոր գիւղական, իսկ միւսները քարտուղար Հօֆ պէյերն:

Երկրաւորութեան իրաւագիտութեան տակ կը գտնուին Վան, Բաղէշ, Տիգրանակերտ և խորհրդար:

Վէսթէնէնի պէյերն ալ հարանաւան իրեն հետ բերած է հետեւեալները. իրաւագիտական ուսթթէօր Տ. Թոթլայ որ պիտի լինի տեղաւոր իր մասնաւոր գիւղական և սպայ վէտորի: Նոյն և Սնոյլէ քարտուղար ու թիկնապահ: Վէսթէնէնի պէյերն քով պաշտօնի նշանակուած են հանրային պարտքի վարչութեան պաշտօնակներէն Տ. Միքայէլ Նալպանդեան և արտաքին գործերի նախարարութեան պաշտօնակներէն Տ. Պրահէ Սաթթեան: Վէսթէնէնի պէյերն հետ կը գտնուին իր կնիքն ու աղջիկը. իսկ Հօֆ պէյերն մօտերի է:

ՌՈՒՍԻԱԻ ՅԱՐԸ ԿԸ ՆԵՐԷ ԴԱՆՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԻՆ

Ամենայն հայոյ կաթողիկոսը Ռուսիայի գաւառական նախարարին միջոցով դիմած էր Յարին, ներում խնդրելով այն 20 հոգիներին համար որոնք Սնոյլէ կողմէն գաւառագրութեան Գաշնակցութեան գործով:

Արդ, Յարը այդ 20 անձերին ներում չ'որհած է, որոնցմէ 15ը լիակատար ազատութեան արժանացի են, իսկ մնացեալ 5 հոգիէն Ղազարեան ազատուած է տաժանակիր աշխատանքէ և արտաքէ: 4 հոգին ալ որոնք են Տ.Տ. Համարձում Օհանջանեան, Մամիկոնեան, Մարկոս Դաւիթեան և Համալտաղ Սրբանձտեան, ազատուած են արտաքէ: Ըսելով ալ ստանալով աւելի տեղ բնակելու իրաւունք: Միայն թէ 5 տարի ստանկական հսկողութեան տակ պիտի գտնուին և հետո պիտի ազատին մայրաքաղաքներէն և մայրաքաղաքի նահանգներէն, միայն մայր այդ 5 տարիի ընթացքին մէջ զրկուելով առանձին իրաւունքներ և արտօնութիւններ ունենալէ:

Ինչպէս կը տեսնուի, Գաշնակցութեան գործին համար պատմի ենթարկուածներին կամ կատարելի համարուածներին անմեղութիւնը երեւն էր իրենց կամ ներման արժանի համարուելով հեղափոխութեան թուրքական վերադարձի իրենց սիրելիներին մօտ:

Ռուսիա ենք յայտարարելու որ տակէ առաջ նոյն թուրքական շրջանները ձեռնարկէ կաթողիկոս վերագործած է նաեւ Տ. Սարիբէկ Յարութիւնեան, հանգիստելով Կ.պոլսի:

ԱՅՏԱՏԱՐԱՐՏ Ի ԴԱՆՆԱԿՑԱԿԱՆ ՌԻ ՎԵՐԱԿԱՆՈՒՄԸ

Կ.պոլսի Սղաւաւմարտ օրաթերթը Մուշի խոյթ գաւառակի խնդրին տուած հրատարակածներին համար պատերազմական առեւտրի կողմէն գաղափարման գաւառագրութեան 3 օր յետոյ վերականգնած է հրատարակել:

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Կ.պոլսի թերթերի գրածին նախելով Տ. Կոմիտաս վարդապետ մը տալիս չէ ծովի ճանապարհով վերադառնալ Կ.պոլսի, այլ վիէննայի վրայով այժմ Կ.պոլսի հասած կը լինի: Ղալաթիի «Գարայ Գալ»-ը ուղած է համակրական ընդունելութիւն մ'ընել Տ. Կոմիտաս վարդապետին որ հայ երաժշտութիւնը Եւրոպայի ծանօթացուցելով ու սիրցուցելով իր գործն ալ աղջային հանգամանք մը առած է: Ստոր յիշեալ «Գարայ Գալ»-ը նախաձեռներ է յատուկ մասնախումբ մը կազմելու զբաղելու համար այդ ընդունելութեան գործով:

ՄԻ ՀԻՆ ՁԵՆՈՒՄԻՐ

Վիեննայի Միլիթարեան Միաբանութիւնը անագիտել և անխնայ ընդգրկուած է հայադիտութեամբ ու հետաքրքրականութեամբ թիւն: Ներ է կատարուած այդ առարկայի շուրջը: Հետախուզական մի օգի կայ այնտեղ, որ դեռ երկուստեք հասակից վանականներին մղում է դէպի յամառ ու պրպտող աշխատանք: Ներքինից իւրաքանչիւրը մի շրջան, մի ճիւղ, կամ մի խնդիր առած՝ առանց ձանձրոյթի և առանց յոգնութեան զբաղուած է նրանով: Ներքին են հաւաքուած, քրքրուած են գրեթէ այն բոլոր աղբիւրները, որոնց մէջ թէկուզ մի տող, թէկուզ մի ակնարկ կայ իրենց ընտրած հարցի մասին: Չարմանայի համարութեամբ և հետեւողութեամբ նրանք անվերջ փոստեր են ժողովում, և երբեք շտապ եղբայրացութիւններ չեն հանում: Եստ յաճախ նրանց աշխատանքը սահմանափակուած է վտանգեր հաւաքելով և այդ փոստերը համախմբելով: Եւ այս ոչ այնքան այն պատճառով, որ չեն կարող ընդհանրացումներ անել, այլ աւելի այն պատճառով, որ խուսափում են վաղաժամ ընդհանրացումներից: Հայր Սրբէն Սարգիսեանի և հայր Տաշեանի ուսումնասիրական եռանդն ու ոգին լուսադոյն աւանդութիւն է ստեղծել վանքի ներքոյ: Ամենքն էլ աշխատում են հաստատար լուր աւանդութեան միշտ խորին յարգանք ու պատկառանք ունենալով դէպի գիտութեան հայրերն անձն ու գործը:

Երկուստեք վանականներին մէջ այդ ուղղութեամբ արդէն բաւական աշխատանք է կատարել հայր Ներսէս Ալիքեան: Մի քանի տարուց ի վեր նա է խմբագրում Միաբանութեան հայադիտական օրգան «Հանդէս Ամսօրեան»: Կաթողիկոսական լայն շրջաններին նրա անունը յայտնի դարձաւ այն ժամանակ, երբ միջամտեց տաղապրութեան շուրջն առաջ:

Այսօր «Հանդէս Ամսօրեայ» ի երկ-
տասարդ խմբագիրը իր մօտ ունի
մի հին ձեռագիր, որ հայագիտու-
թեան համար շատ կարեւոր նօսու-
թիւն է: Ինչպէս յայտնի է, մեր ամե-
նահին ձեռագիրը Զրդ գարու եր-
կրտդ կէսի դործ է, որ գտնուում է
Լազարեան ճեմարանի մատենադա-
րանում: Գրանից տեղի հին ձեռա-
գիր մինչև հիմա յայտնի չէ հայագի-
տութեանը: Բայց այն ձեռագիրը,
որ գտնուում է հայր Ներսէս Ալի-
նեանի մօտ, պէտք է որ շատ աւելի
հնագոյն լինի: Մանրամասն տեղե-
կութիւններ այդ ձեռագրի մասին
սու այժմ անկարելի է հազարդել,
Այսօր կաշիից, բաւական ընդարձակ
ձեռագիր է գա, որ եղել է սկզբնա-
պէս հայերէն՝ և որի վրայ յետոյ
գրել են ասորերէն: Հին ժամանակ
նիսթի սղութեան պատճառով, ու-
վարութիւն էր արեւ մի ձեռագիր
և նրա վրայ նորը գրել, Բայց որով-
հետեւ թանաքը և կաշին եղել են ք-
ժեղ, մինչև հիմա էլ կողքերից և
տակից երևում են հայերէն տառե-
րը: Այժմ գիտութեան միջոցով հը-
նարաւոր է չէզոքացնել վրայի ասո-
րական ձեռագիրը և տակից հանել
ու վերականգնել հայկականն ամ-
բողջովին: Այս աշխատանքի համար
անշուշտ պիտի հարկաւորուի բաւա-
կանաչափ զբաւ որ թեքեալ վեր լի-
նի մի վանական խմբագրի նիւթա-
կան ոյժերից: Ասորական մասը Զրդ
գարու վերջի և Զրդ գարու սկզբի
գործ է: Այս հիման վրայ, ենթա-

դրում է, որ հայկական մասը կարող է բաժանվել հին լինել — մինչև 7րդ, նորին իսկ մինչև 6րդ դարում գործ:

Յոյս ունինք, որ մեր բանասերները և համակիրները լուրջ ուշադրու-
թիւն կը դարձնեն այս կարեւոր ձե-
ռագրի վրայ, սրոյ ժմանդակութիւն
կընձեռեն հայր Ներսէս Ալիւնեանին,
որպէնզի նա հնարաւորութիւն ունե-
նայ վերջապնելու այդ նշանաւոր մը-
նացորդի ուսումնասիրութիւնը:

Թերևս մեր պատմութեան և քա-
ղաքակրթութեան նկատմամբ այդ-
հնադոյն ձեռագիրը որոշնորութիւն-
ներ հաղորդէ:

(*U. n. l. e*)

Տ. ՓՈՒԱՆԲԱՐԷԻ ԶԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Յորանաական Հանրապետութեան նախագահ Տ. Փռանքալէ անցած չորեքշաբթի կէսգիշերին մեկնեցաւ Փարիզէն դէպի Տէօնքէրքի նաւահանգիստ։ Հինգշաբթի դիշեր Տէօնքէրքէն մեկնեցաւ «Յորան» զրահաւոր շոգենաւը մոնեթլով որին ուղեկցեցան 4 մարտանաւեր։ Տ. Փռանքալէի հետ մէկտեղ Ռուսիա զնացին վարչապետ և արտաքին գործերի նախարար Տ. Վիվիանի, քաղաքական և առևտրական գործերի տնօրէն Տ. Թր Մարժրի, արտաքին գործերի նախարարութեան կցորդ Տ. Մէսիէն, արարողապետ Ուիլիամ Մարպէն, զօրավար Գոմուլէն, Փարիզի ռաւոդեսպանատան նաւային կցորդ Տիմիզլիէֆ և այլն։

Արդէն որոշուած ծրագրին համեմատ, Տ. Փռանքարէ յուլիս 20ին (ըշ.) հասաւ Դրօնէ/Ժատի ապշե ուր Ռուսիաի Նիքոլա Յարն իր «Դէքսանդրա» զրօսանաւով գիմաւորեց և տարաւ զինք Պէ/Ճերհօֆ:

Յարին հետ մեկտեղ զիմաւորող-
ներին մէջ կը գանուէին Տիարներ
Սաղօնֆ Ռուսիաի արտաքին գոր-
ծերի նախարար, Կրէկարալի՝ Ռու-
սիաի ծովային նախարար, Բալէօլօղ-
Պետերբուրգի Քրանստեան գեապան,
ինչպէս և գեապանատան զինւորա-
կան ու նաւային կցորդները, փարի-
զի ուստական գեապան Իզվարքի որ
փութացած էր արդէն ցամաքային
կարճ ճանապարհով Ռուսիա երթալ
և այլն:

Ծովին վրայ գլխավորումը շատ
հիմնալի առարան մը ներկայացու-
ցած է։ Պաշտօնական անձերէ դատ-
հանդիսատեսներ ալ դրօսանաւերով
է նաւակներով լեցուած էին Քրօնշ-
թառի նաւակայքը, գլխաւոր համար
Ֆրանսական հանրապետութեան նա-
խագահի դալուստը։ Այդ բոլոր հան-
դիսատեսներ և նաւերի մէջ գտնուող
ճանքորդներ իրենց գլխարկներ շար-
ժելով ուռա՝ (կեցցէ՛) կը պօռային
Ֆրանսիոյ նախագահին համար երբ
երկու կողմէ ալ ուռական և ֆրան-
սական թնդանթիւներ 21 հարուած-
ներով կողջունէին իրար և ուռական
ու ֆրանսական մարտանաւերի նա-

Լաստիները փոխադարձ կեցցե-
ների ազադախներով օգը կը թնդա-
յունէին:

Երկուսն արթնանալով և իրար դիմաց
գնալով Բեթլեհեմի պալատին մէջ շքեղ
պատուածաշմբդ տառա Տ. փռանա-
լարէին: Կայսրը և կայսրուհին նս-
տած էին մէջտեղը, Կայսրուհին ալ
կողմը բազմած էր Տ. փռանալարէ
և կայսրին ալ կողմը մեծ դքսուհին
Վիքթորիա: Կայսրին դիմացը նս-
տած էր Ֆրանսիայի վարչապետ Տ.
Վիլիամսի, որի ալ կողմը կը դրու-
նուէր Ռուսիայի վարչապետ Կորէմի-
լովն և ձախ կողմը՝ ֆրանսական
զեռպան Տ. փալէտը: Բազմականնե-
րին մէջ կային Յարին Երկու աղ-
ջիկները, մեծ . դքսուհիներ, մեծ
դուքսեր, նախարարներ, ինչպէս և
Մօնթէնէլլիօի դահաժառանգ իշխա-
նը, Սերպիլիի Էլէնա իշխանուհին և
այլն: Աղանդերի ատեն, Ռուսիայի
Յարը հետեւեալ բաժակաճառը խո-
սեցաւ.

Տիար Դավաթաճ,

Թող տուէք ինձ բացատրել թէ
նշանի երջանիկ եմ որ ձեզի բարի
գաղութաւ կը մտնեմ այստեղ:

Բարեկամ և դաշնակից Տէրութեան գլխաւորը կրնայ միշտ վստահ լինել թէ ամենաշերտ ընդունելութիւն մը պիտի դնեն Ռուսիայի մէջ. բայց, այսօր, ֆրանսական Հանրապետութեան նախագահը ոչմօնել կարենալու մեր դաշնակցութիւնը կը կըրկնապատկառի նաեւ այն ուրախութեամբ որ յանձին ձեր վերստին կը դառնեմ վազեմի ծանօթ մը որի հետ երկու տարի առաջ անձնական յարաբերութիւններ ունենալու հաճոյքը վայելեցի:

Յըրանտան և Ռուստինն երկար ժա-
մանակէ ի վեր իրենց ժողովարդ-
ներին փոխադարձ համակրութեամբ
և շահերի նայեութեամբ միացած,
քիչ տոնէնէն քառորդ դար մը պիտի
լինի որ իրար հետ սերտօրէն կապ-
ւած են լատգոյն կերպով յառաժա-
նալու համար զէպի միկնոյն նպա-
տակը որ է պաշտպանել իրենց շա-
հերը, եւրոպայի մէջ հաւատարկըշ-
տութիւնն ու խաղաղութիւնը պահ-
պանելու համար աշխատակցելով, ֆնաւ
ստարակոյս չունիմ թէ մեր երկու եր-
կիրներն ալ իրենց խաղաղասիրական
զգացութարին հաւատարիմ մնալով
և իրենց փորձուած դաշնակցութեան
ինչպէս և իրենց երկուքին ալ ցոյց
տրուած բարեկամութիւններին վրայ
լինելով, պիտի շարունակեն վարելել
խաղաղութեան բարիքները, իրենց
այժմեի կատարելութեամբը ապահով-
ւած քանի որ միշտ աւելի կը սեղ-
մուին զիրենք միացնող կապերը:

Այս անկեղծ մաղթանքով բաժա-
կըս կը վերցյանեմ, տխար նախա-
դահ, ձեր կենաց և ջրանաստի բար-
գաւաճման ու փառքին համար:

Տ. Փռանդարէ այսպէս պատասխանեց
Եկեղեցւոյ Յարի բաժակոճառին.

Sturmy, 1799

Շնորհակալ եմ Ձեր վեհափառու.

Թեան իր սիրալիր ընդունելու թեան համար և կը խնդրեմ հատուալ որ ինծի շատ մեծ հաճոյք մը պատճառած է բարեկամ և դաշնակից ժողովրդի օգոստափառ վեհապետին նոր այցելութիւն մ'ընելս այսօր հաւատարիմ մնալով այն աւանդութեան որին հետեւած են իմ յարգելի նախորդներս, ուղեցի ջեր վեհափառութեան և Ռուսիային մատուցանել այն զգացումների հանդիսաւոր հաւատարիք որոնք անփոփոխ կը մնան բոլոր Յրահապիների որակի մէջ

Մօտ 25 տարիներ անցած են անկէ ի վեր որ մեր երկիրներ իրենց ճակատագիրը յատակ կերպով ըմբռնելով միացուցին իրենց զիւանադիտութեան ջանքերը և այդ անական միութեան յաջող արգիւնքներն ամէն օր զգալի կը լինին ոչ իտարհի հաստատարակշուութեան մէջ։ Գաշնակցութիւնը, որի սկզբնական նախաձեռնութիւնն ունեցաւ Ալեքսանդր Գ. մեծանուն կայսրը և ոչ բացեալ նախադա՛հ Գաբնօ, շահերի նսնդութեան վրայ հիմնուած, երկու կառավարութիւնների խաղաղասիրական կամքովը նուիրող սրժուած, ցամաքային և ծովային զօրաւանակների վրայ յենած սրնք իրար կը ճանչեն, իրար կը յարգեն և վարժւած են եղբայրանալու, երկար փորձառութեամբ մը հաստատուն դարձած և թանկագին բարեկամութիւններով շրջապատուած, իր բարեբար դարձունէութեան և անխախտ սմբուլութեան ուղալոյսը տուած է։

Ձեր վեհափառութիւնը կրնայ
վստահ լինել թէ ֆրանսա, ինչպէս
երէկ նորիպէս և վաղը, իր գաշնակ-
ցի հետ մտերիմ և հանազաջօրեայ
աշխատակցութեան մը մէջ պիտի
չարունակէ խաղաղութեան և քաղա-
քակրթութեան գործը, որի համար
աշխատելէ չեն դադարած երկու կա-
ռավարութիւններն ու երկու ազ-
գերը:

Բաժանի կը վերցունեմ ի պատիւ
Ձեր վեհափառութեան, Նորին վե-
հափառութեան կայսրուհի Ալեք-
սանդրա Թէոտորովնաի, Նորին վե-
հափառութեան կայսրուհի Թէո-
տորովնաի, Նորին Բարձրագաւ-
տութեան զահաժտանդ մեծ դուք-
սին և կայսերական ամբողջ ըն-
տանիքին. կը խմեմ Ռուսիայի մեծու-
թեանն ու բարգիւտամանքն:

Տ. Փռուսքաբէ վարդ (Էշ.) Կրեկային
պիտի մեկնի Յարաքոէ-Սէլոէն և վե-
րադարձին արցելեղով Շուէտի և
Տանմարբի ու Նորվէժի արքունիք-
ները, Ֆրանսա պիտի հասնի յուլիո
21ին (գա իք շաբաթի ուրբաթ օրը):

ԹԻՐԳԱՎԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուսման երեսփոխանական Ժո-
ղովը յուրիս 16ի նստին մէջ առանց
վճարանութեան ընդունեց ամբողջ
երկամտոյոյցը որի գումարը կը հառ-
ւի 6 միլիոն օսմ. ոսկիի:

— Ռուս հաւաքաւորութիւնը որո-

չսծ է նոր կարգադրութիւններ ընել թիւրքի մէջ իր ունեցած հիւպատոսութիւններին նկատմամբ և միջանդակաբար ուրչկան հիւպատոսութիւնը հաստատել այժմ Այսպէս, Վանի հիւպատոսութիւնը պիտի բարձրանայ ինչ հանուր հիւպատոսութեան աստիճանին ինչպէս է Կարինին, Կիրասնի (Սև Մովի եզերք) փոխ-հիւպատոսութեան չըջանալը պիտի ընդլայնուի Հիւպատոսութիւններ պիտի հաստատուին Տիգրանակերտի, Մուշի, Սերաստիանի և Խարբերդի նահանգներին համար և փոխ-հիւպատոսութիւն մը Ատանայի մէջ:

Հիւպատոսներին կը վճարուի տարեկան 9000 ըրր, քարտուղարին 3750 ըրր, իսկ փոխ-հիւպատոսներին 600 ըրր:

«Օսմանեան Կարմիր Մահիկ»էն կարծում ունեցող թիւրք հիւանդապահու հիւանդներին ընթացաւորութիւններին վկայականներ բաշխելու հանդէսը մեծ շքով կատարուեց Կ.պօլսի մէջ յունիս 30/13 յունիսին, Սուլթանի առաջին կնոջ (Պաշ Գատըն էֆենդի) նախագահութեամբ: Իրեն հետ մէկտեղ հանդէսին ներկայ կը գտնուէին պալատական շատ մը տիկիներ և ուրիշ իշխանուհիներ, Սուլթանուհին ինք անձամբ յանձնեց վկայագրները (diplôme) հիւանդապահու հիւանդներին որոնք ամէնքն ալ թիւրքերի բարձրաստիճան գաստկարգի ընտանիքներին կը պատկանէին: Ընթացաւորութիւն հիւանդապահու հիւանդներին էր 26:

Այս առաջին անգամն է որ Սուլթանին կինը և պալատական տիկիններ կը մասնակցին այսպէս հանրային հանդէսի մը:

Կրտսեր թէ մեծ պետութիւններ Կ.պօլսի զեպանները, իրենց կառավարութեան ստացուած հրահանգին համեմատ, դիմում մը պիտի յանձնեն մեծ եպարքոսին, ինչ որով որ քանայ գաղտնիցանել Այսպէս, ինչ որով որ պատմութիւններ:

ԹԻՐԵԿԵՑՈՒՆՆԵՐԸ ՅԱՐԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կարգադրուած էր որ մեծ եպարքոս Հալիմ փաշա և Յունաստանի վարչապետ Տ. վէնիզէլոս յունիս 24ին Պրիւսիայի մէջ տեսակցութիւն մը պիտի ունենային, երկու երկիրներին միջև ծագած կնճիռները լուծելու համար:

Ալթէնքէն եկած հեռագիր մը կ'իմացունէ որ մեծ եպարքոսը Կ.պօլսէն հեռագրով խնդրեր է որ Տ. վէնիզէլոս միջանդակաբար օր ալ յետաձգէ իր Պրիւսիայի ճանընդդու թիւնը:

Ա.Լ.ՊԱՆԻԱ

Ըմբոս Ալթանայիները կողմէն նամակներ գրուած էին Տիւրքիոյ իտալական, ուսումնական, անդրաշխարհական և քրանական ներկայացուցիչներին՝ որոնցմէ կը խնդրէին

յարգալիք խօսքերով որ յունիս 19ին Շիաք գանուին, բերանացի իմանալու համար իրենց պահանջները որպէս զի ի դուրս իրեն թափուելու առջին անգամ: Յիշեալ ներկայացուցիչները Տիւրքիոյ մէջ իսկոյն ժողով մը գումարելով խորհրդակցեցան և որոշեցին եղելութիւնը հաղորդել աւստրո-հուն զարմանի ու գերմանական իրենց պաշտօնակիցներին և միանգամայն յայտնել ըմբոսներին թէ այդ երկու տէրութիւններին ներկայացուցիչներին ալ պէտք է գրուի, որմէ յետոյ կարելի է որոշում մը արուիլ:

Ըմբոսները յիշեալ ներկայացուցիչներէն այդ իմաստով իրենց գրուած գրութիւնը ստացածուն պէտք փութացին պատասխանագիր մը գրելու որը ստորագրած է իրենց ղեկավարներէն Մուսթաֆան: Այդ գրութեամբ կը հրաւիրեն վեց մեծ պետութիւններին ներկայացուցիչները Շիաք գանուին այսօր (դ.՝) կէսօրէն յետոյ, բանակցութիւններ համար, և յոյս կը յայտնեն որ տէրութիւններին ներկայացուցիչները պիտի ընդունին իրենց հրաւերը քանի որ ըմբոսները չեն ուզեր որ ալպանական ազգը Տիւրքիոյ պատճառով աղտոտուի արհեստով:

Պէրլինի «Կապէս Յայթունկ» կը գրէ թէ, չնայելով բոլոր հերքումներին, իտալիա զինուորական գործողութիւն մը կը պատրաստէ Ալպանիայի համար, որի մասին համաձայնութիւն մը գոյացած է Հոլմի և Վիեննայի միջև: 12 000 զորքերէ բաղկացած բանակ մը, 50ի շափ թնդանօթներով, ճանքայ պիտի ելնէ Ալպանիա մտնելու համար: Եթէ այդ անբաւական լինի, անմիջապէս օգնական զորքեր պիտի գրուին ատոնց ետեւէն:

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

France Militaire կը գրէ թէ, վերջին վիճակագրութեան նախով, Գերմանացիներ թիւրք կը հասնին, 1914ի առաջին վեցամսեկի վերջը, 67 միլիոն 812.000 հոգի: Ուրիշ Ֆրանսիայի ունի այժմ 27.800 բնակիչ պակաս քան Գերմանիան: Նոյն թերթը կըսէ նաեւ թէ Ֆրանսիայի իւր բակցութիւնը կը ներկայացունէ 209 միլիոն բնակիչ, մինչդեռ Նորբակի զանակցութիւնը 152 միլիոն:

Պարսկաստանի Ուրմիա քաղաքին մէջ Պարսկիները Հրեայներին կոտորած մը տուեր են որին առիթ եղած է փոքրացիներ կոխ մը: Հրեայ մը իբր թէ ծեծեր է Պարսկի մը:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇԱՀԻՆ ԹԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թէհրանէն կը հեռագրեն յունիս 21ին. «Շահին թագադրութեան հանդէսը կատարուեցաւ այսօր Թէհրանի և ամբողջ Պարսկաստանի մէջ տօնուեցաւ ժողովրդական շատ մեծ ոգևորութեամբ»:

ՆՈՐ ՍՏԱՅՈՒՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հայկական Բարեգործական Մարման ՈՍԿԵՄՍԵԱՆ (1906-1913): Գահիրէ: Տպարան Հ. Բ. Բ. Միութեան: Գինն է թղթակազմին 5 ֆրանկ, կաշեկազմին 15 ֆր.: Ստանալու համար գրիմել Գահիրէ Հ. Բ. Բ. Միութեան և ուրիշ տեղեր իր ներկայացուցիչներին:

(Հ. Բ. Բ. Միութեան Գահիրէի տեղական Մասնաժողովը հրատարակած է այս «Ոսկեմատան»-ը որ կը վերաբերի նոյն Միութեան Հիմնադրութեան և գոր-

ծունէութեան: Եթէ հրատարակութիւն մ'է, ընկերութեան բարերար անդամներին, նշանակելի նպաստներ ընդունելու և գործակիցներին և այլն պատկերներով դարգարուած: Գրական ընտիր գրուածներ ալ կը պարունակէ որոնք կը տարփողեն Միութեան նպատակը):

*

Յովհաննիս Յակոբեան. ԱԶԳԵՐՈՒ ՊԱՏԱՐԱԿԻՒՆ. Ա. հատոր. Արեւելեան հին ազգեր և Յունաստան. Պատկերազարդ. բարձրագոյն դասընթացք. Կ.պօլս. 1911:

Ն.յի. Բ. հատոր. Հոլմ և Արեւմուտք (Հոլմայեցիք և նախամիջնադար: Կ. Պօլս 1912:

Գին իւրաքանչիւր հատորին՝ 8 1/2 դր.: Ստանալու համար գրիմել Կ.պօլսի գրականութեան:

(Ընդհանուր պատմութեան հայերէն դասագիրքերին մէջ նորութիւն մը կը մտցունէ այս հրատարակութիւնը, հին պատկերներ, արձաններ և նկարներ արտասպասներով ծանօթացունելով հին ազգերի պատմութիւնները: Պատմական կարևոր մասերը խնամքով պատրաստուած ու ներկայացուած են, թէ և կարճ ամփոփ ոճով, այնպէս որ ուսուցիչը կրնայ աւելի ընդարձակօրէն աւանդել եթէ հարկ տեսնէ:

Որովհետեւ աւելի յարմար է որ պատմութեան և աշխարհագրութեան դասերը գուցէ ընթաց աւանդուին — Ֆրանսիայի մէջ ընդհանրապէս պատմութեան ուսուցիչներն են որ աշխարհագրութեան դասերն ալ կուտան միեւնոյն դասարանին —, պատմութեան դասագիրքին մէջ աշխարհագրական քարտեզների գանուիլն անհրաժեշտ կը գտնայ Տ. Յ. Յակոբեանը այդ պէտքն ըմբռնելով իւրաքանչիւր հատորին մէջ մէկ մէկ քարտէս ալ տեղադրած է: Հաւանորէն այս քարտեզների թիւն ալ, Սէնէպօսի հետեւողութեամբ, կուտայ յաջորդ տպագրութիւններին մէջ եթէ նոր մէթոտով այս կարևոր դասագիրք տարածուելով արժանանայ նորանոր տպագրութիւններին):

*

Հրատարակութիւն Միացեալ Րկիերութեան Հայոց: Յովհաննիս Յակոբեան: ՔԱՐԴԱՅԻՆԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ: Կ.պօլս. Տպագրութիւն Յ. Մարթէոսեան. 1911: Գին 5 դր.: Ստանալու համար գրիմել Միացեալ ընկերութեան գրասենեակը, Կ.պօլս. Պահէ Գարու, Ստորգիէ խան, թիւ 23 և 27:

(Առաջին անգամն է որ «Քաղաքացիական կրթութեան» դասագիրք մը կը հրատարակուի մեր մէջ և ստոր համար կը շնորհաւորենք Միացեալ ընկերութիւնը և Տ. Յ. Յակոբեանը: Փափաքելի էր միևնոյն ժամանակ որ «Քաղաքացիական կրթութեան» դասագիրքին մէջ մուտ չգտնէին այնպիսի ինչորիներ որոնք քաղաքական կողմակիքներով ընկերութեան մասին անհասկացողութեան և պատմական խեղաթիւրման հետեւեցող եղած են: Այդպէս անտեղի էր կուսակցութեան մը «Արմէնական» յորդորումը, թէ և այդ սխալը նուիրագործելու ուզուած է այն դասագիրքի 85րդ երեսին մէջ):

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱՂԵՏԸ

Յակոբ Թ. Թերգեանի (864 էջերէ կազմուած և 160 պատկերներով զարդարուած) Կիլիկիոյ աշխարհահայտնու ջուր գին՝ ականտոսի լիակատար իրակա-

նութիւնները բովանդակող և ամենամեծ գոհողութիւններով հրատարակուած այս պատկերաւոր, գրական եւ գեղարեսնական գիրքը՝ կարծէ որ ամէն հայ անպատճառ և անպատճառ առնէ և կարգաւէ ետքը գուրգուրանքով պահէ: Դիմել՝ յայտնուած գործին մեծութեանը՝ աննշան է, անկազմ 30 դր. և կազմուած ու փայլուն թու զթով 40 դր.: Արտատոհմանի համար 10 ֆրանկ:

Կարելի է ստանալ նաեւ Արմէ. Արախի խմբագրութեան գրասենեակէն 10 ֆր.ով իսկ Մարտիէ գուր 11 ֆր.:

27

ԲԱՉՄԱՎԷՊ

Ազգային, բանասիրական, գրական եւ վիտական ամսաթիւր

Բաժանորդ կարելի է գրուիլ ո՛ր ամսէն որ կուզուի: Բաժնեգինն է տարեկան ֆր. 15. Հասցէ՝

Rédaction de la revue «Basmavep» St. Lazare VENISE (Italie.)

Տ.

Պատու ունինք ծանուցանելու Ձեզ թէ՛ Իզմիր, Բէշթիմալիտար պաշտօն հիմնած ենք հաւաքական ընկերութիւն մը

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՆԿԻԵԱՆ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ

տնուան տակ որ պիտի զրադի մանի. ֆաթուրի առեւտուրով:

Ընկերութեան բոլոր գործառնութիւններուն համար, յանուն ընկերութեան պիտի ստորագրէ Յարութիւն Պէնկիւան:

Յուսալով որ մեզ պիտի պատուէք ձեր վստահութեամբ, կը խնդրենք որ հաճիք նկատի առնել յետագայ ստորագրութիւնը և ընդունիլ մեր խորին յարգանայ հաւատին:

Իզմիր, 18 ապրիլ 1913
Յարութեան Պէնկիւան
Գրիգոր ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ
Յակոբ ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ

Ինչպէս ամէն լրագիրներ, Արմէնիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակու համար. անոնք որ պէտք կուենան Արմէնիայի միջոցով մէկի մը գրուած ընկերութեան իրենց ծանուցումներ, ըստ լրագրական սովորութեան՝ ծանուցումներ գրելու նշանակուած են Արմէնիայի հաւատը, տառի վրայ հաշուելով. 1 երկաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանդղի և 1 բոլորգրի համար 1 սանդղի 3 սանդղի գրուելիք ծանուցումի գինն վրայ 0,0ին 10 զեղչ կը լինի. 10 և աւելի անգամներ զընկելք ծանուցումի գինն վրայ 0,0ին 30 զեղչ: Սակարկութիւն չընդունուի:

ՏԵՐԵՆՆԱՆՆԱՐԻՆ

Մ ՓԱՐՔՈՒՆ ԳԱԼԵԱՆ
Մ ԱՐՄԵՆԻԱ
Հայերի Տպարանի Մ. Փարքուպեանի
Le Gérant: François CARRIERE.
Marseille. — Imprimerie du Midi